

Nagypéntek A – B – C

**Íme a szent keresztfa,
rajta függött valaha a világnak váltsága!**

Olvasmány

Izajás 52,13 – 53,12

Így szól az Úr: Íme, szolgám diadalmaskodik, fönséges lesz és felmagasztalják, és nagy dicsőségre emelkedik. Amint sokan elborzadtak láttán – hisz oly dicstelennek látszott, és alig volt emberi ábrázata –, úgy fog majd sok nemzet ámulni rajta, és királyok némulnak el színe előtt. Mert olyasmit fognak látni, amelyet még sohasem hirdettek nekik, és olyan dolognak lesznek tanúi, amelyenről addig soha nem hallottak. Ki hitt abban, amit hallottunk, és az Úr karja ki előtt nyilvánult meg?

Úgy nőtt föl előttünk, mint a hajtás, és mint a gyökér a szomjas földből. Nem volt sem szép, sem ékes, hogy szívesen nézzük őt, a külsejére nézve nem volt vonzó. Megvetett volt, utolsó az emberek között, a fájdalmak férfia, aki tudta, mi a szenvedés, olyan, aki elől iszonyattal eltakarjuk arcunkat, megvetett, akit bizony nem becsültünk sokra.

Bár a mi betegségeinket viselte, és a mi fájdalmaink neheztedek rá, mégis (Istentől) megvertnek néztük, olyannak, akire lesújtott az Isten, és akit megalázott. Igen, a mi bűneinkért szűrték át, a mi gonoszságainkért törték össze, a mi békességünkért érte utol a büntetés, az ő sebei szereztek nekünk gyógyulást!

Mi mindnyájan, mint a juhok, tévelyegtünk, ki-ki a maga útjára tért, és az Úr mégis az ő vállára rakta mindnyájunk gonoszságát. Megkínózták, s ő alázattal elviselte, nem nyitotta ki száját. Mint a juh, amelyet leöltni visznek, vagy amint a bárány elnémul nyírója előtt, ő sem nyitotta ki száját.

Erőszakos ítélettel végeztek vele. Ugyan ki törődik ügyével? Igen, kitepték az élők földjéről, és népem bűnei miatt halállal sújtották. A gonoszok között adtak neki sírboltot, és a gazdagok mellé temették el, bár nem vitt végbe gonoszsgot, sem álnokság nem volt szájában.

Úgy tetszett az Úrnak, hogy összetöri a szenvedéssel. Ha odaadja életét engesztelő áldozatul: látni fogja utódait, hosszúra nyúlik élete, és teljesül általa az Úr akarata. Azért, mert lelke szenvedett, látni fogja a világosságot, és betelik megaláztatással. Sokakat megigazultakká tesz szolgám, mivel gonoszságaikat magára vállalta.

Ezért osztályrészül sokakat adok neki, és a hatalmasok lesznek zsákmányai, amiért életét halálra adta, és a gonosztevők közé sorolták, noha sokak vétkeit hordozta, és közben a bűnösökért imádkozott.

Szentlecke

Zsidókhöz 4,14-16; 5,7-9

Testvéreim! Mivel olyan kiváló főpapunk van, aki áthatolt az egeken: Jézus, az Isten Fia, ezért legyünk állhatatosak a hitvallásban. A mi főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együttérezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, a bűntől azonban mentes maradt.

Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónjához, hogy irgalmat találjunk és kegyelmet kapjunk, amikor segítségre szorulunk.

Krisztus földi életében hangos kiáltással és könnyek között imádkozott, könyörgött ahhoz, aki meg tudta menteni a haláltól, és hódolatáért meghallgatást nyert.

Isten Fia volt, de a szenvedésből engedelmességet tanult. Műve befejeztével pedig örök üdvösséget szerzett azoknak, akik neki engedelmeskednek.

Elfogták Jézust és megkötözték.

Jézus kiment tanítványaival a Kedron völgyén túlra, ahol egy kert volt, s bement oda tanítványaival. Ezt a helyet ismerte Júdás is, aki őt elárulta, mert Jézus gyakran járt ide tanítványaival. Júdás kapott egy csapat katonát, valamint a főpapoktól és a farizeusoktól szolgálkat, és kiment velük oda lámpákkal, fáklyákkal, fegyverekkel felszerelve.

Jézus tudott mindent, ami rá várt. Eléjük ment tehát, és megkérdezte tőlük: "Kit kerestek?" Azok ezt válaszolták: "A názáreti Jézust." Jézus erre így szólt: "Én vagyok". Júdás is ott volt köztük, aki elárulta.

Mikor azt mondta nekik: "Én vagyok", meghátráltak és a földre estek. Ezért újra megkérdezte tőlük: "Kit kerestek?" Azok ezt válaszolták: "A Názáreti Jézust." Erre Jézus így szólt: "Megmondtam már, hogy én vagyok. Ha tehát engem kerestek, engedjétek el ezeket!" Így beteljesedett, amit korábban megmondott: "Senkit sem veszítettem el azok közül, akiket nekem adtál."

Simon Péternél volt egy kard. Kirántotta és a főpap szolgájára sújtott vele: levágta a jobb fülét. A szolganak Malkusz volt a neve. De Jézus rászólt Péterre: "Tedd vissza hüvelyébe kardodat! Ne igyam ki talán a kelyhet, amelyet az Atya adott nekem?"

Jézust először Annáshoz vezették.

Ekkor a csapat, az ezredes és a zsidó szolgálk elfogták Jézust és megkötözték. Először Annáshoz vezették, mert ő apósa volt Kaifásnak, aki abban az évben főpap volt. Ő adta a zsidóknak azt a tanácsot, hogy jobb, ha egy ember hal meg a népért.

Simon Péter és egy másik tanítvány követte Jézust. Ez a tanítvány ismerőse volt a főpapnak, ezért bemehetett Jézussal a főpap udvarába, Péter meg kint várakozott a kapu előtt. A másik tanítvány, aki ismerőse volt a főpapnak, visszajött, szólt a kapuban őrködő lánynak, és bevitte Pétert. A kaput őrző szolgáló közben megjegyezte: "Talán te is ennek az embernek a tanítványai közül vagy?" Ő azt felelte: "Nem vagyok!"

Mivel hideg volt, a szolgálk és a fegyveresek tüzet raktak, hogy fölmelegedjenek. Péter is köztük álldogált és melegedett. A főpap eközben tanítványai és tanítása felől faggatta Jézust. Jézus ezt válaszolta neki: "Én a világhoz nyíltan beszéltem. Mindig a zsinagógákban és a templomban tanítottam, ahova minden zsidónak bejárása van. Titokban nem mondtam semmit. Miért kérdezel hát engem? Kérdezd azokat, akik hallották, amit beszéltem. Íme, ők tudják, hogy miket mondtam!" E szavakra az egyik ott álló szolgál arcul ütötte Jézust, és így szólt: "Így felelsz a főpapnak?" Jézus ezt mondta neki: "Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be a rosszat, ha viszont jól, akkor miért ütsz engem?" Ekkor Annás megkötözve elküldte őt Kaifás főpaphoz.

Talán te is az ő tanítványai közül vagy? Nem vagyok!

Simon Péter még mindig ott állt és melegedett. Újra megkérdezték tőle: "Talán te is az ő tanítványai közül vagy?" Ő így felelt: "Nem vagyok!" A főpap egyik szolgálja, aki rokona volt annak, akinek Péter levágta a fülét, megjegyezte: "Nem téged láttalak én a kertben ővele?" De Péter ismét tagadta; és ekkor mindjárt megszólalt a kakas.

Az én országom nem ebből a világból való!

Kaifástól tehát elvezették Jézust a helytartóságra. Kora reggel volt. A zsidók nem mentek be a helytartóságra, hogy tisztátalanná ne váljanak és elkölthessék a húsvéti bárányt. Ezért Pilátus jött ki hozzájuk, és megkérdezte: "Mivel vádoljátok ezt az embert?" Azok azt felelték: "Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt a kezedbe!" Pilátus ezt mondta: "Vigyétek el és ítélkezzetek fölötte ti a saját törvényetek szerint!" A zsidók ezt válaszolták neki: "Nekünk senkit sem szabad megölnünk!" Így beteljesedett, amit Jézus arról mondott, hogy milyen halállal fog meghalni. Pilátus visszament a helytartóságra, maga elé hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: "Te vagy-e a zsidók királya?" Jézus így válaszolt: "Magadtól mondod ezt, vagy mások mondták neked rólam?" Pilátus ezt felelte: "Hát zsidó vagyok én? Saját néped és a főpapok adtak a kezembe. Mit tettél?" Ekkor Jézus így szólt: "Az én országom nem ebből a világból való. Ha ebből a világból volna az országom, szolgálaim harcra kelnének, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. De az én országom nem innét való." Pilátus megkérdezte: "Tehát király vagy?" Jézus így felelt: "Te mondod, hogy király

vagyok. Én arra születtem, és azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, az hallgat a szavamra!" Erre Pilátus azt mondta: "Mi az igazság?" E szavak után Pilátus újra kiment a zsidókhoz és ezt mondta nekik: "Én semmi vétket sem találok benne. Szokás azonban nálatok, hogy húsvétkor valakit szabadon bocsássak. Akarjátok-e, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát?" De ők ismét kiáltozni kezdtek: "Ne ezt, hanem Barabást!" Barabás rabló volt.

Üdvöz légy, zsidók királya!

Ekkor Pilátus fogta Jézust és megostoroztatta. A katonák tövisből koszorút fontak, a fejére tették, és bíborszínű köntöst adtak rá. Azután eléje járultak, és így gúnyolták: "Üdvöz légy, zsidók királya!" És közben arculverték.

Pilátus ezután újra kiment, és így szólt hozzájuk: "Íme, elétek vezetem őt, hogy megtudjátok: nem találok benne semmi vétket." És kijött Jézus, töviskoronával, bíborruhában. Pilátus pedig így szólt: "Íme, az ember!"

A főpapok és a szolgák, mihelyt meglátták őt, kiáltozni kezdtek: "Feszítsd meg! Feszítsd meg!" Pilátus azt mondta nekik: "Vigyétek, feszítsétek őt ti keresztre, mert én semmi vétket sem találok benne!" De a zsidók ezt felelték: "Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette magát!"

Amikor Pilátus meghallotta ezt, még jobban megijedt. Visszament a helytartóságra, és újra megkérdezte Jézust: "Honnan való vagy?" De Jézus nem válaszolt neki semmit. Erre Pilátus azt mondta neki: "Nem felelsz nekem? Talán nem tudod, hogy hatalmam van arra, hogy megfeszítselek, vagy arra, hogy elbocsássalak?" Erre Jézus azt mondta: "Semmi hatalmad sem volna fölöttem, ha onnan felülről nem kaptad volna. Ezért annak, aki engem a kezedbe adott, nagyobb a bűne."

El vele, el vele! Feszítsd meg!

Ettől fogva Pilátus azon volt, hogy szabadon bocsássa Jézust. A zsidók azonban ezt kiáltozták: "Ha szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja. Mert mindaz, aki királlyá teszi magát, ellene szegül a császárnak." E szavak hallatára Pilátus kivezettette Jézust, maga pedig a bírói székbe ült a kövezett udvaron, amelyet héberül Gabbatának hívnak. A húsvéti készüllet napja volt, a hatodik óra körül. Így szólt a zsidókhoz: "Íme, a királyotok!" De azok így kiáltoztak: "El vele, el vele! Feszítsd meg!" Pilátus megkérdezte: "Keresztre feszíttessem a királyotokat?" A főpapok azonban ezt felelték: "Nincs királyunk, csak császárunk!" Erre kiszolgáltatta nekik, hogy keresztre feszítsék.

Keresztre feszítették őt, és vele másik kettőt.

Ekkor a zsidók átvették Jézust. A keresztet ő maga vitte, míg oda nem ért az úgynevezett Koponyák helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak. Ott keresztre feszítették őt, s két másikat is vele, jobb és bal felől, Jézust meg középen.

Pilátus feliratot is készített, és a keresztfára tétette. Ez volt ráírva: "A názáreti Jézus, a zsidók királya." A feliratot sokan olvasták a zsidók közül, mert az a hely, ahol Jézust megfeszítették, közel volt a városhoz. Héberül, latinul és görögül volt felírva. A zsidó főpapok kérték Pilátust: "Ne azt írd: 'A zsidók királya', hanem hogy ő mondta: 'A zsidók királya vagyok!'" Pilátus azonban ezt válaszolta: "Amit írtam, megírtam."

Szétosztották maguk között ruháimat.

A katonák pedig, miután Jézust keresztre feszítették, fogták a ruháit, négy felé osztották, mindegyik katonának egy részt. Azután a köntöse következett. A köntös varratlan volt, egy darabból szabva, ezért így szóltak egymáshoz: "Ezt ne vágjuk szét, inkább vessünk rá sorsot, hogy kié legyen!" Így beteljesedett az Írás: "Szétosztották maguk között ruháimat, s a köntösömre sorsot vetettek." A katonák pontosan ezt tették.

Íme, a te fiad! – Íme, a te anyád!

Jézus keresztje mellett ott állt anyja, anyjának nővére, Mária: Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Amikor Jézus látta, hogy ott áll anyja és a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: "Asszony, íme, a te fiad!" Azután a tanítványhoz szólt: "Íme, a te anyád!" Attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány.

Beteljesedett!

Jézus tudta, hogy minden beteljesedett. De hogy beteljesedjék az Írás, így szól: "Szomjazom." Volt ott egy ecettel telt edény. Belemártottak egy szivacsot, zsópra tűzték, és a szájához emelték. Mikor Jézus megízlelte az ecetet, így szól: "Beteljesedett!" És fejét lehajtva kilehelte lelkét.

Ekkor vér és víz folyt ki belőle.

A zsidók pedig, mivel az előkészület napja volt, és a holttestek nem maradhattak a kereszten, megkérték Pilátust, hogy töresse meg a keresztre feszítettek lábszárát, és vetesse le őket a keresztről. Az a szombat ugyanis nagy ünnep volt.

Elmentek tehát a katonák, és megtörték a lábszárát az egyiknek is, a másinak is, akit vele együtt fölfeszítettek. Amikor azonban Jézushoz értek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték meg a lábszárát, hanem az egyik katona beledöfte lándzsáját az oldalába. Ekkor vér és víz folyt ki belőle. Az tanúskodik erről, aki látta ezt, és az ő tanúságtétele igaz. Jól tudja ő, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert mindez azért történt, hogy beteljesedjék az Írás: "Csontot ne törjetez benne!" És ami az Írás más helyén áll: "Föltekintenek arra, akit keresztülszúrtak."

Jézus testét fűszerekkel együtt gyoicsleplekbe göngyölték.

Arimateai József, aki Jézus tanítványa volt, bár a zsidóktól való félelmében csak titokban, engedélyt kért Pilátustól, hogy levehesse Jézus testét. Pilátus megengedte. El is ment, és levette Jézus testét. Eljött Nikodémus is, aki korábban egyszer éjszaka ment Jézushoz. Hozott mintegy száz font mirha- és áloékeveréket. Fogták Jézus testét, és fűszerekkel együtt gyoicsleplekbe göngyölték. Így szokás temetni a zsidóknál.

Azon a helyen, ahol keresztre feszítették, volt egy kert, a kertben pedig egy új sírbolt, ahova még nem temettek senkit. Mivel a sír közel volt, a zsidók készületi napja miatt oda temették Jézust.

Nagypéntek – Elengedés

A liturgia mély hallgatással kezdődik. Megváltásunk titkát csak döbbenet, szótlán csodálkozással ünnepelhetjük. A hallgatás felkészít Izajás próféta szavainak meghallgatására: "... a mi betegségeinket viselte, és a mi fájdalmaink nehezettek rá, ... az ő sebei szereztek nekünk gyógyulást." (Iz 53,4) Jézus megvetettsége és kigúnyolása, gyengesége és kudarca, elhagyatottsága és kétségbeesése a mi sebünk is, egyben olyan seb, amely által meggyógyulunk.

A szenvedéstörténetben János ezt a világot ábrázolja, amely tele van a bűn másokra való áthárításával, áruállással, gúnynal és kárörömmel. Krisztus ebbe a vészterhes helyzetbe szállt alá, sebeinket és a világ sebeit felvitte a keresztfára, és onnan kivitte világunkból.

Az Egyház a passió ünnepélyes közlésére a nagy könyörgésekben reagál, amelyekben a világ minden területét és szükségét Isten elé hozza. Néma térdhajással vállalunk szolidaritást azokért, akikért imádkozunk.

Végül a kereszthódolat következik, ahol Isten szeretete láthatóvá válik. A kereszten Jézus kitarja karját – abban a szeretetben, amely elenged, szabadon bocsát. Egész életünk feladata, hogy számtalan apró lépésben tudjunk elengedni – az utolsó nagy elengedésre, saját halálunkra való ráhangolódásként. A kitért karokban olyan szeretetet látunk, amely odaadja magát, hogy másoknak élete legyen, odaajándékozza magát, hogy mások kiteljesedjenek, kiáll másokért, hogy életük sikeres legyen.

Átlyuggatott kezeivel Jézus azt fejezi ki, hogy védtelenül kiteszi magát a világ gyűlöletének és sértéseinek. Mégis bízik abban, hogy ebben a tehetetlenségben szeretetével legyőzheti a világ gyűlöletét. És amikor kimondja utolsó szavait: "Beteljesedett", azt bizonyítja velük, hogy a szeretet még tehetetlenségében is erősebb, mint e világ minden ereje és hatalma.

Az átszúrt szív, hogy nincsen szeretet szenvedés nélkül. Amikor mi emberek szeretünk valakit, sebezhetővé válunk, szembesülnünk kell a sérülésekkel és szívünk csalódásaival. De a megvalósult szeretet, különösen az ellenség szeretete, éppen a maga sebezhetőségében és tehetetlenségében erősebb, mint a világ minden gyűlölete. Ha tudjuk ellenségeinket szeretni, sebezhetőek vagyunk, de már nem tudnak rajtunk uralkodni. A kereszt számunkra az üdvösség szimbóluma is, mert ez az önmagunkká válás szimbóluma is. Mindenki, aki teljesen önmaga szeretne lenni, pontosan tudja, hogy ez kereszthordozást jelent. Megkísért minket, hogy elfussunk a szenvedés elől. De csak a kereszthordozás által, ha elfogadjuk a bennünk lévő ellentéteket, lehetünk teljesekek, a kereszthódolat rítusa is segíthet minket, hogy elengedjük magunkat, átengedjük magunkat az Atyának, és Átala sebeinktől meggyógyuljunk.

(A.Grün / M.Reepen, "Gyógyító Egyházi Év" könyve alapján összeállítva)